Taťana Březinová

nakladatelství argo

Tanec na paletě

Taťana Březinová
Tanec na paletě

Eroika

© Taťana Březinová, 2007
© Eroika, 2007

ISBN 978-80-86337-70-8

Taťana Březinová

Tanec na paletě

Poznámka autorky

Knihou *Tanec na paletě* jsem se vyznala ze své lásky k severočeskému pohraničí. Skoro v každé knížce autor upozorňuje čtenáře, aby za jeho hrdiny nehledali skutečné postavy. Často jsem si říkala, že takové upozornění není snad ani nutné, ale v příběhu, kde jsou reálie určitého místa, to musím napsat i já. Radím, nechoďte s mapou po místech, mohli byste zabloudit, postavy nejsou sousedé a jednotlivé události děje jsou fikcí, i když některé tóny zaznívají pravdivě. Jedinou autentickou postavou je malíř August Frind, ale osudy jeho obrazů nemají nic společného s realitou a podobnosti jsou čistě náhodné. A tak vše je jen atmosféra místa spojená s fantazií románového autora.

Věnováno manželovi Ivanovi,
se kterým jsem poznávala tento kraj

I. díl

Charlotta a Blažena (Dům s kotvičkou)

Dům v pohraničí

Dům našel člověka a člověk našel dům. Charlotta Musilová žila v Praze od narození a nyní byla v důchodovém věku. Známí ji upozornili, že se v pohraničí prodává nějaké dřevěné stavení, že nebude drahé – jen se rychle rozhodnout.

Nic o tom kraji nevěděla. Jela se tam podívat a okamžitě se rozhodla. Menší žena, kulatá jak bochníček, stála konečně před velkým dřevěným objektem. Tento rozlehlý patrový dům s břidlicovou střechou stál na samém okraji Rumburka ve vesnické části kousek od silnice lemované řídkými stromy.

„Proč to vlastně prodáváte?" ptala se zamlklé venkovské ženy, která držela v ruce těžký svazek starobylých klíčů a pečlivě vybírala, který se kam hodí.

Prohlížely si jedna druhou. Modré oči s dlouhými řasami jak kartáčky byly na majitelku zvědavé upřené. Koketně zvednutý nosík dělal ze Charlotty smíška a diblíka. Kdysi měla blond vlasy, pěšinku po straně a svým prvorepublikovým účesem byla nadlouho vyšlá z módy. V poslední době si nechávala vlasy hodně nakrátko a odbarvovala si je kysličníkem. Kila navíc jí nevadila, jak se říkalo, symbolizovala bodrou povahu.

„Jdeme někam blíž k Praze," odpověděla žena neurčitě.

„Asi víte, proč to děláte, že…"

Majitelka domu nechtěla nic vysvětlovat: „Tak jste se teda rozmyslela?"

„Určitě. Ještě se ozvu, nebo to snad chcete vědět hned?" zeptala se starostlivě Charlotta.

„Bylo by to pro obě strany lepší. Lidi chodí, někdo by vás mohl předběhnout."

„Tak teda platí – a na ostatním se domluvíme."

Majitelka rozpačitě přešlápla, žádost o zálohu se jí neříkala dobře. Věděla, že by měla dělat větší drahoty, ale na prodej spěchala. A tak se dohodly – peníze putovaly z jedné peněženky do druhé.

Charlotta Musilová koupila stavení takříkajíc za pár korun. Od lidí, kteří tady bydleli od roku 1950. Dům jí něčím učaroval, možná zelenými kachlovými kamny, která zaplňovala celou čtvrtinu kuchyně a dodávala poklid a teplo. Později mnohokrát litovala, že si nemohla vybrat něco menšího. Stal se jí břemenem i žroutem veškerých peněz, ale beze vší pochybnosti zde našla domov.

Původně slovenská rodina, která jí chalupu prodala, ji poprosila, zda by zde nemohla pobýt ještě měsíc po prodeji, než si zařídí nové bydlení. Charlotta se do svého domu velmi těšila, přesto vyhověla. Řekla si, že má v Praze ještě co vyřizovat.

Nebylo tak lehké se sem z hlavního města vůbec dostat. Tou dobou do těchto míst mimo hlavní spoje zajížděl jakýsi obstarožní mikrobus od pohřební služby, vozil lidi do svého rekreačního objektu do nedaleké vsi a s ním jezdilo i pár pražských majitelů chalup, hrkotali se více než tři hodiny. Musela se připravit na tašky, batoh na zádech a ještě ji čekal nějaký ten kilometr pěšky.

Takové cestování se ovšem Charlottě nelíbilo; vnitřek vozu se proměnil v nedýchatelný prostor plný zavazadel, rostlin na zahrádku a občas i domácích mazlíčků.

„Dejte si prosím dolů toho psa, nemám kam dát nohu," stěžovala si pokaždé.

„Co ta taška, vždyť nemůžu sedět," řekla příště.

„Pane, zase vám padá hlava na moje rameno," odsunula klimbajícího muže, kterému tekla slina z koutku. Jisté je, že v tomto dopravním prostředku oblíbená nebyla.

Klíče od objektu měla a už se nemohla dočkat. Poprvé do svého domu! Ale čekalo ji velké překvapení. Odemkla dveře, šlo to ztěžka… Rychle odložila zavazadla, promnula ztuhlé dlaně – a v hlavě jí utkvěly čtvery holínky různých velikostí, ty tady určitě minule nebyly. Tedy mohly by se hodit, zaznamenala, ale něco tu přece jenom chybělo. Ta kachlová kamna, ostatně jeden z důvodů, proč chalupu koupila. Secesní tmavozelené kachle s reliéfním vzorkem postaviček byly prostě nádherné – jenže teď tu bylo na jejich místě špinavé

prázdno, černé obrysy na flekaté malbě. Do očí se jí draly slzy.

„Oni mi je ukradli," vydechla hlasitě.

Zvažovala, co má dělat. Takovou podlost ještě neviděla. Nejraději by se rozběhla za tou proradnou rodinou, stejně jim hned od začátku nevěřila. Bezmocně stiskla v ruce klíče od domu, sedla si na bobek a dala hlavu do dlaní. Přemýšlela. Kdyby si stěžovala a udělala jim skandál, mohli by jí v zimě třeba vymlátit okna. Nevypadali zrovna mile – a ten dům bude tak bezbranný… S danou situací se nakonec smířila,snad nějaká kamna někde sežene. Navíc dům byl skoro bez nábytku. Dříve zde asi bývaly pěkné věci, soudila podle několika vyřezávaných kousků.

Komory v patře byly plné krámů. Nikomu nestálo za tu práci snést je dolů a třeba spálit. V jedné z nich se válelo na zemi nádobí a porcelánové kořenky s německými nápisy, rozhodně by se tady vytřídilo několik zajímavých věcí.

Zvenčí nevypadal dům tak velký, ale jak později říkala návštěvníkům, obejít ho celý znamená vzít si půl dne volna. Takový dům měl zvláštní název, dům s podstávkou, obvazcový dům, v němčině zvaný *Umgebindehaus*, jak se dozvěděla později, a z podobných domů sestávaly celé vesnice.

V domě napočítala osm místností, ale celé půdní patro bylo neobývané. Nad ním objevila další půdičku, místo malých okének zde byly jen větrací čtverečky.

Obývala největší a nejsvětlejší místnost v přízemí, kde bývalo centrum rodinného života. Sloužila kdysi jako tkalcovská dílna. Ještě dlouho po válce se ve městě nacházely po chalupách kusy nečekaně moderních pletacích strojů na úpletové materiály nebo punčochy.

Protilehlý pokoj byl noblesní, stěny měl vymalované ve starorůžovém odstínu, bílý strop byl od zdi oddělený fialovým secesním proužkem s květinovým vzorkem. Podobné kytičky zdobily hrníčky a tenké porcelánové talíře všech druhů a velikostí. Charlotta měla zálibu v drobných kytičkách a v růžové, s láskou brala do ruky kousky z kořenkové sady

s názvy *Kümmel*, *Gewürz*, *Salz*, *Pfeffer*, umývala je v mydlinkové vodě a rovnala do vyřezávaného sekretáře. Pociťovala při tom zvláštní poklid, jako by se jí už nikdy nemělo nic zlého stát.

Zaujal ji znak kotvičky na bohatě zdobeném pískovcovém portálu, který vytvářel vchod do domu. Určitě to mělo něco znamenat, ale lidé, od nichž dům koupila, nevypadali na to, že by se nějak obírali historií.

Spíš vzpomínali, co zde všechno bylo, když sem přišla jejich babička a dům byl přecpaný samými pěknými věcmi, které pak odváželi ke svým příbuzným na Slovensko. Nebyli sami, směřovaly tam plné vagony. Pochlubili se, že většinu nádobí, porcelán, dřevěné selské náčiní a kusy vyřezávaného nábytku nanosili tenkrát na dvůr, dlouho to tam nechali napospas dešti a zbytek zapálili. Vzplálo to jak Jánošíkova vatra. – Ať to hoří, vykřikovali, vždyť je to po Němcích. A sirný dým z ohně pohltil všechno, i kus historie. Charlotta slovenskou rodinu už nikdy vidět nechtěla.

První noc nebyla pohodlná; strávila ji sice na starobylé posteli, ale na proleženém slamníku. Přesto měla pocit, že se probudila do jiného světa.

◆ ◆ ◆

Hned druhý den ji navštívil soused, který se představil jako Manfred Palme.

Stál před ní suchý hubený chlapík, vysoký přes sto osmdesát. Široká přátelská tvář, bleďounce modré oči a výrazná hranatá brada. Tvář měl rozrytou hlubokými vráskami, vzorový obličej pro studenty sochařství, jak řekla později Blažena. Všimla si jeho rukou – byly šlachovité a vystupovaly z nich silné žíly, dlaně široké, zvyklé na hrubou práci, prsty jak kořeny starého stromu.

„Ty lidi, víte, to nebylo dobrý. Já mám kamna, nepotřebuju je, je to jen starý sporák, tak kdybyste se neurazila…“

„Charlotta Musilová,“ usmála se na něj. „Jestli budete tak hodný, tak si je teda vezmu.“

„Přivezu vám je na vozíku a slibuju, že budete do večera topit. Mám hodně věcí, který by se vám mohly hodit. Teď máme pětaosumdesátej, takže jsem už tři roky vdovec."

Děkovala mu a ihned se jí zlepšila nálada.

„Ta kotvička, jak jste se ptala, to bejval faktorskej, teda obchodní dům. Tkalci sem nosili látky, co vyrobili, a obchodníci je prodávali dál."

„Zajímavé, je to tedy znak naděje. A vy jste to tady, pane Palme, taky zažil?"

„Byl tu tatínek, dědeček a ještě jeho táta… Kdepak, ty časy jsou už dávno pryč," usmál se a loučil se s ní. Neměl to daleko – přes louku do sousedního domu.

Dlouze se za ním dívala. Ten člověk se jí moc líbil.

Společnice

Ten kraj ji očaroval divokou krásou, nikdy nic podobného neviděla. Všemu tady vládly hluboké lesy, zdálo se, že všechno pohlcují. Zatím jen slyšela o pískovcových skalách, které odtud nebyly daleko. Teskně nádherný kraj. V Praze se jí delší dobu nelíbilo, nebyla také ničím vázaná, celoživotní práce v kanceláři ji ubíjela a chtěla na svém životě něco změnit. Jenže takový dům – sama zde být přece nemůže. Určitě by se tu bála a nebyla by ho schopná udržet.

Přemýšlela, koho by sem pozvala. Co Blažena, napadlo ji. Ale nakonec proč ne, rozhodla se brzy. Byla to náhoda, že nedávno potkala v Praze po dlouhé době právě Blaženu Hruškovou? Byly stejně staré, ročník dvacet devět, ale žádné kamarádky. Seznámily se kdysi dávno na nějakém odborářském školení a pak se potkaly po mnoha letech v kavárně Slavia. Vyměnily si adresy a párkrát si zavolaly. Blažena se za tu dobu proměnila v tichou vdovu. Když Charlotta koupila chalupu, nebylo divu, že si opět vzpomněla na samotářskou Blaženu. Tehdy jí v Praze zavolala a řekla jí, že by potřebovala parťáka.

„A když to není mužskej, tak aspoň nějaká společnice. Nehledě k tomu, že se tam bojím. Sama bych se určitě zbláznila."

„Bojíš? To já se teda nebojím. Mě prostor unáší. Zatímco pražskej kamrlík, ty čtyři zdi, to mě teda dusí," přiznala Blažena.

„A ty bys do toho opravdu šla?"

„Jak se znám, tak určitě," slibovala s přehnanou jistotou přítelkyně.

Blažena byla vysoká a kostnatá, měla sošnou postavu a nikdy neztloustla. Celé roky vypadala pořád stejně. Vlasy měla rovně sestřižené podle tváří a svůj účes nikdy neměnila, ani když hnědé vlasy nepozorovaně prokvétaly. Nosila brýle, které ji dělaly přísnou, nepřístupnou, až asketickou. Na rozdíl od Charlotty spíš mlčela, ale dokázala se i hezky usmát. Neměla v sobě velitelského ducha, ale byla praktičtější a šikovnější a konec konců vydělala i více peněz. Charlotta byla romantická, měla ráda dobré jídlo a pití, vzdychala po parfémech a drahých krémech, které nikdy neměla. Blažena dělala jen věci potřebné a praktické, kdežto Charlotta si potrpěla na spoustu maličkostí. Ta Musilová si dá ráda do nosu, říkali o ní lidi ze sousedství a nikdo z nich by v ní neviděl bezdětnou starou pannu.

Kupodivu se dohodly poměrně rychle. Ač byla každá jiná, něco měly společného – osamělost, pocit nevyužití, prázdnoty. A ten dům náhle sliboval nádherné dobrodružství.

Netušily, že si plácnou hned druhý den. Blažena Hrušková naznačila nějaké problémy v práci, ale tvrdila, že vždycky chtěla žít daleko od Prahy. Pochopitelně by byly jako společnice, to slovo se oběma líbilo. Určitě se hádat nebudou, a kdyby jim to náhodou neklapalo, mají se kam vrátit.

Charlotta podotkla, že hlavní je zaměstnání. I když jsou v důchodovém věku, tady určitě nějaké najdou. Měla pravdu. Zařídila to během jediného dne.

„Soudružko, práce ve fabrice u nás je, hlavně když umíte německy, víte, tady němčinu lidi nemají moc rádi," informo-

val Charlottu Musilovou náměstek na osobním oddělení textilky. Jen vrtěl hlavou, jak se někdo vůbec může přestěhovat z Prahy.

Rozložitý muž ve zmačkaných, švestkově modrých šatech sice na vteřinu zapochyboval, když mu řekla, že mu přivede ještě jednu pracovní sílu – ale pak to přivítal. Mají totiž málo pracovnic, vždycky někdo chybí a u nich se jede na směny. Dokonce si vypomáhají polskými dělnicemi, přiznal nakonec, a možná, že přijedou i nějaké soudružky z Vietnamu.

„Doneste si papíry, vše zařídíme a hned prvního můžete nastoupit," zatvářil se spokojeně, dvě kvalifikované pracovnice z Prahy tady opravdu nečekal. Aspoň doplní stav na oddělení.

„Snad by se našlo i místo pro tebe," ujišťovala pak přítelkyni.

Blažena Hrušková věděla, že právě tohle místo by vyřešilo celou její zapeklitou situaci. Mohla by prodat chatu na Slapech, kterou postavil její manžel. A měla také vážné důvody, proč odejít z Prahy. Od manželovy smrti se v pražském bytě cítila špatně. V úřadě, kde tolik let pracovala, přišla o pozici. Z bývalé úřednice se teď stala pracovnice podatelny. Dostala se do neřešitelné situace, která se pořád prohlubovala. Nerada brala telefony a lekala se, když někdo zazvonil. Teď ale jako by ožila a dostala novou chuť do života.

Co kdyby začala žít někde daleko nový život… Navíc by mohla zase malovat, byla to její velká láska… A tak se obě rychle pustily do vyřizování, jako by šlo o život.

◆ ◆ ◆

Tehdy zastavil u domu v krátké době dvakrát stěhovací vůz s pražskou značkou. Tak se tu sešly dvě skoro stejné sedací soupravy; jeden potah byl s kytkami do modra, druhý s kytkami do béžova a na obou se špatně sedělo. Dále dvě sektorové knihovny, dva konferenční stolky, vše v tabákově hnědé barvě, dvě televize s malou obrazovkou, několik koberců bukláků, Charlotta měla navíc prvorepublikový rozložitý

ušák s odřeným potahem, ale místní továrna prý vyráběla potahové látky, tak si určitě nějakou koupí.

Hned druhý den na ně čekali v textilce. Blaženě nevadilo, že bude pracovat v provozu, zatímco Charlotta v teplé kanceláři. Po čase si Blažena Hrušková našla místo hospodářky v dětské ozdravovně, což jim umožňovalo pestřejší život, protože jinak by se možná hádaly, lezly by si na nervy a byly by pak centrem pozornosti v okolí – o to ale vůbec nestály. Žena, která žije sama, musí překonávat daleko větší životní překážky a čelit všem možným nástrahám. Seděly tehdy na kufrech ve zcela zaplněném pokoji a přemýšlely, čím by si zpříjemnily život.

„Tak bych si dala… Je tady polárkový dort," jukla na svou razantnější kolegyni Blažena.

„Je tady ten zbytek svíčkový. Ale máme ještě buchty od neděle," zaradovala se Charrlotta, při představě dobré večeře.

„Jo, ty buchty… Nejsou – nabídla jsem je sousedce," hlásila Blažena.

„Hm," protáhla její společnice.

„No tak si dáme ten polárkáč?" Blažena chtěla obrátit rozhovor jiným směrem a potřebovala si dodat odvahu.

„Pořád se ti chystám něco důležitého říct. Proč bych měla cpát peníze do tvýho domu?" vyhrkla náhle, bez přípravy, ani se nesnažila o diplomatickou mluvu. „Třeba mě tady jednou nebudeš chtít a já už nebudu mít třeba ani tu chatu," argumentovala. „Taky bys potřebovala peníze na opravy, ne?"

Charlotta překvapením zvedla obočí, ale dlouho nepřemýšlela.

„Tedy chceš říct, že bys prodala tu svoji nádhernou chatu?"

„Potřebovala bych větší jistotu. Prodám chatu a koupím od tebe polovinu domu. Budeš mít peníze a pak to tady dáme spolu do pořádku. Chci být spolumajitelka," řekla odhodlaně Blažena.

Charlotta v tom nacházela logiku. Vlastně o nic nepřijde. Dům je možné rozdělit na polovinu schodištěm v patře,

i přízemí lze rozdělit zhruba na dvě části, objekt má také tři vchody; pouze bývalé chlévy v hospodářské části by se špatně dělily, a právě tam si chtěly vybudovat novou koupelnu.

Nakonec se rozhodla, že odprodá ideální polovinu domu. A tak došlo k velkému přesunu peněz, věcí a nemovitostí, na jehož začátku byl prodej chaty. Právník jim poradil, aby bylo podrobně vypsáno, co které připadne, že by s tím mohly vzniknout v budoucnu problémy. Prodej se stvrdil podpisem u notáře a vše bylo zaneseno do katastru. Tak získal Dům s kotvičkou dvě nové majitelky.

Charlotta byla velkorysá. Za peníze od Blaženy koupila s velkou protekcí bleděmodrého trabanta, po kterém léta toužila. Náhle tady stálo vlastní auto… Říkaly pyšně – jdeme do vozu, pojedeme někam vozem… A trabant přece znamená souputník. A tak spolu vyrážely po kraji, hlavně však do NDR. Jenže na opravu domu a moderní zařízení už jim mnoho nezbylo.

Domov pro obě

Všechny místnosti byly vyklizené, vydrhnuté a zčásti zařízené, i ty, které byly předtím prázdné. Ženy měly mánii ze všeho dělat pokojíčky a rozestavovat nábytek, třeba jen stůl s vázičkou. Na něm ovšem musela ležet vyšívaná dečka. Každý kout vyzdobily, všude visely obrázky nebo staré kalendáře. Zatékání do střechy zatím velkoryse přehlížely, to vyřešila vědra a umyvadla. Při tom všem uklízení a zdobení si někdy jen tak pro sebe snily.

„Jo, Praha," posteskla si vždycky Charlotta. „Teď bych se procházela po nábřeží a dívala se na Vltavu."

„Stříbropěnnou…," povzdychla si Blažena.

„Pak bych zašla do Slávie, tam bejval jeden čas takovej šaramantní vrchní… Ten s knírkem, měl takový lesklý a smutný oči. Počkej, teď si to trochu pletu, to bylo ještě za republiky, bylo mi sedmnáct…" zasnila se.

„Šla bych. Na kafíčko se šlehačkou."

„Později, už po Únoru, jsem tam chodila s Viktorem Vimmerem," rozpovídala se Charlotta, „víš, jak jsem ti říkala. No ten… Takovej frajírek, měl koženou bundičku, to neměl tenkrát nikdo, i když už byla trochu odřená, Viktor se s ní nechtěl rozloučit, a tak… ale stejně to nedopadlo mezi náma dobře."

„Vím, už jsi mi to říkala."

„Kdybych nebyla tak vybíravá a moje maminka tak úzkoprsá, tak jsem mohla mít jinej život. A především bych nebyla tady," rozhodila ruce Charlotta.

„Ale to nikdy nevíš… Nikdy nevíš, jak bys dopadla," Blažena se nechtěla nechat zatáhnout do stále stejné debaty. Jenže někdy své autoritativní přítelkyni odporovat musela. Zvolily si ten úděl dobrovolně – odešly do pohraničí a zvykaly si na nové město.

Rumburk měl na svou rozlohu velké množství továren, k nebi trčely komíny a tovární haly byly snad všude. Chvíli trvalo, než si člověk na ně zvykl, ale pak se staly koloritem a nikdo je nevnímal. Většinou zely prázdnotou, nepracovalo se v nich, některé textilky však byly v provozu a zaměstnávaly většinu obyvatel, hlavně žen. Ohromovaly svou rozlohou. V jejich okolí stály luxusní fabrikantské vily, majitelé často stavěli svá pohodlná a architektonicky rozmanitá sídla tak, aby se dívali z oken na své továrny. Vše tady v minulosti prosperovalo – slávou město překračovalo region – i zemi.

Před válkou se prý městu říkalo Malá Paříž, ale po válce a výměně obyvatelstva se stalo odlehlým pohraničím, odkud se dalo jen těžko někoho přeložit na méně atraktivní místo. V 70. a 80. letech se město stabilizovalo do provinční podoby se stále klesajícím počtem obyvatel, ale vzpomínka na minulost zcela nevybledla. Jeho dominantou bylo rozlehlé obdélníkové náměstí s honosnými budovami, které zdobily kamenné ozdoby, nebývale jemné a bohaté, ale ty muselo oko na fasádě hledat, ztrácely se v šedi omšelých a otlučených domů, které zub času ohlodal. Na jedné straně náměstí byly

původní budovy stržené a nahrazené moderní výstavbou typu kostka s třídílnými okny. Rušná zde byla jen jedna hlavní ulice, která vedla z náměstí směrem k nádraží. A nejhonosnější stavbou bylo gymnázium, postavené začátkem 20. století ve stylu vídeňské secese.

Přilehlé části, bývalé vesnice, byly roztahané kolem dokola a měly stále ještě venkovský ráz. Dřevěné domy s břidlicovými střechami, kde kdysi dávno žili tkalci, vydechovaly zvláštní poklidnou atmosféru.

Zvyknout si na drsný kraj a věčné deště nebylo lehké, také sníh se tady držel někdy až do začátku května. Na vstávání do zimy, na chlad v domě, hlavně na kamenných chodbách. Proto nebylo divu, že se jim po Praze stýskalo. Nechtěly si to připustit, i když byly chvíle, kdy by se tam rozjely zpátky. Smutek se objevil nečekaně, asi jako motýl, který dosedne, zamává křídly – a zase odletí.

Do Prahy jezdívaly zvláště v prvním období jakoby na výlet, spaly u příbuzných, bloumaly po Praze, nakupovaly a nakupovaly, daly si dortíka ve známé cukrárně U Myšáka ve Vodičkově ulici, zašly do galerie, do Domu módy, Domu potravin či do Bílé labutě… Večer se s otlačenýma nohama sotva doplížily do postelí – Blažena k tetičce do Klimentské ulice a Charlotta do svého starého bytu, kde teď bydlela její sestra. Druhý den s plnou náručí tašek odjížděly rády z Florence zase zpátky.

Manfred

Blažena a Charlotta se shodly celkem ve všem, přesto mezi nimi probíhaly dva spory – o politiku a o Manfreda. Jeden byl hlučný a propukal v hádky, druhý tichý a utajovaný.

„Já nemůžu pochopit, že nevidíš nic kolem sebe. Tu nesvobodu a lež. Tak třeba když letěl Brežněv někam letadlem a všichni ti serviláci ho objímali a posílali mu pozdrav ještě do letadla," kroutila hlavou Blažena.

„Jenom nemůžu pochopit, co ti na tom může tak vadit?“ řekla rezolutně Charlotta.

„Nechceš vidět, že je tady železná opona a všechno je samá fráze o budování míru. Proč nemůže člověk říkat, co si myslí. Chodíš pořád na ty schůze a nic jinýho se tam neřeší než plán, iniciativa, dohonit, předhonit…“

„Prosím tě, Sovětskej svaz je pořád naše největší jistota a záštita míru. Podívej, imperialisti, všechno by ovládli, byli by za chvíli i tady,“ Charlotta se rozmáchla rukou k širokému gestu.

„Kde? Dokonce i tady?“

„No tady. Chtěli by rozpoutat třetí světovou válku a je jim jedno, že je na světě tolik chudých zemí. Koukni na Afriku. Zajímá to někoho?“

„Vo Rusákách mi radši nemluv, nebo se od tebe odstěhuju,“ prohlásila Blažena rezolutně.

Charlotta většinou debatu skončila, protože Blaženě zablýskaly zlobně oči, ale věděla, že si to schová napříště.

Nikdo ze sousedů vlastně nevěděl, proč sem přišly. Ale i oni zde žili teprve od poválečných let, kdy se vyměnilo obyvatelstvo. Takových lidí jako Manfred, který se nikdy nestěhoval a žil zde od narození, tady mnoho nebylo.

Ten tichý spor, který spolu stále vedly, byl právě o něj. Citlivé místo se neprojevovalo ve slovech, ale v tónu řeči, v hlase, v očích. Chodíval k nim na návštěvy často. Nosil vybledlé montérky, mockrát záplatované. Kalhoty spravovala jeho hodná a pečlivá žena – ty první záplaty byly ještě důkladné, ale jak šel čas, ty další lajdácké opravy kalhot vypovídaly o tom, že hospodyně už v domě nějakou dobu chybí. Jediného syna měl v Západním Německu, ale mluvil o něm málo. Do každého počasí nosil promaštěnou čepici a jediné boty, bagančata. Když pršelo, a to bylo dost často, oblékal na sebe samorost Manfred vatovanou kazajku, i když mu zcela promokla. A ženy vídávaly dlouho do noci svítit jediné okno v celém domě.

„Potřebovalo by to vyměnit ten zadní okap,“ říkal pokaždé, když se posadil u dubového stolu jejich kuchyně.

„Nebo když vezmete tu střechu, ta břidlice se musí opatrovat, každý rok po zimě vlézt opatrně na střechu a spravit."

Blažena neříkala nic. Moc dobře věděla, že stav domu je ještě horší, než si vůbec připustily. Charlotta jen lamentovala, viděla tu svou načinčanou kuchyň a nebyla ochotná podívat se ani na půdu.

„No a dál, máte úplně propálenou tu rouru od druhých kamen… Je tam díra, vy zatopíte – a máte oheň na střeše. Taky nevím, kdy tady naposledy kdo čistil komín, to je tak dvacet let?" zasmál se.

„Vy si děláte legraci, že?" laškovala Charlotta.

„Když začneme se střechou, kolik by to stálo?" ptala se Blažena.

„Já moc neberu, dělám to spíš z přátelství."

Pro všechny bylo výhodné, když dostal Manfred volné pole působnosti, a mohl tak opravovat, co chtěl. Jenomže nešlo to tak rychle, většinou nebyl materiál. Jen břidlice, ty byly vždycky. Mohli je brát z rozpadlých domů, těch tady bylo hodně, některé měly už pobořené střechy. Někde upomínaly na bývalé domy jen hromady kamenů ve vysoké trávě a plané fialové rostliny volaly – ano, tady stával dům. Chátrání mělo různé fáze, začalo to nenápadně, na střeše se objevila místa nechráněného dřeva, stržený rezavý okap, rozbitá okna. Dům působil smutně, jako by ještě volal o pomoc… Střecha nějakou dobu vzdorovala, ale už zatékalo dovnitř. Zahrada většinou zarostla a byl tu signál pro nenechavce, aby to šli rozebrat; zkáza se šířila nezadržitelně dál. Dům vzdychal jak raněné zvíře.

Manfred se tu stavoval každou chvíli, protože Pražandy stále něco potřebovaly, ale někdy si sám našel záminku, když mu bylo smutno, což nechtěl před nikým dávat najevo. Proč je vlastně nikdy k sobě nepozval? Byl plachý, neměl odvahu a také se bál, že by mu obrátily dům vzhůru nohama.

„Víte, že ten váš hausbaum, ta vaše lípa, že je nemocná? A taky vzdychá, protože ji obrůstají náletové břízy, berou jí světlo a duši – nemají zde co dělat."

Nejdřív jim musel vysvětlit, co je hausbaum, že Němci vysazovali před každý dům strom, který byl duší domu.

„To je opravdu krásný zvyk," mínila Blažena.

Manfred nikdy nedal najevo, ke které měl blíž. Když mluvil chvíli s Blaženou, stejný čas musel věnovat Charlottě. Asi tušil, že by narušil křehkou rovnováhu. Obě se v jeho přítomnosti chovaly docela jinak, jako by jedna trumfovala druhou. Zdálo se, že civilnější Blažena, která byla zahleděná sama do sebe, nebo jako by se dívala každému přes rameno, ho upoutávala víc, ale příště to mohlo být zase jinak. Zato Charlotta se proměňovala v holčičku a stále na sebe upozorňovala.

Ale šel čas a každá měla svou půlku domu a mnoho práce. Blažena ráda prohlížela půdu a pátrala ve sklepě, kam Charlotta snad nikdy ani nevkročila. Tři klenuté sklepní místnosti, postavené z hrubě tesaných pískovcových bloků, ji fascinovaly – země byla vydlážděná kousky černých čedičů, které se po velkých deštích pod tenkou vrstvou vody leskly. V koutě poslední části sklepa byla kamenná studánka a v ní vždy trochu vody. Dávní stavitelé udělali v podlaze důmyslné kanálky pro odvod vody, která vystoupila po tání sněhu. Blaženě bylo v chladu sklepa dobře, nikdo sem za ní nemohl. Charlotta se sklepa bála a o studánce nechtěla ani slyšet. Jednou se totiž stalo, že na ni ze sklepa vyskočila žába, a od té doby tam nevkročila. Se sklepem měla ostatně jiné plány.

Blaženu přilákalo do tohoto domu ještě něco jiného – celoživotní láska, malování. V Praze se mu nemohla věnovat, jejich malý byt byl pořád zastavěný haraburdím, neměla ani žádnou motivaci, ale teď dostala chuť zase něco vytvořit.

Výlet na Tokáň

Konečně se vypravily na dlouho odkládanou túru, chtěly něco poznat z toho tajemného kraje. Byl krásný, slunečný, trochu větrný den. Charlotta měla na sobě starou vlněnou sukni,